

7. Een portret van liefde – 1 Kor 13

Zoals de auteur van studie 6 al aangaf, schreef Paulus zijn hymne over de liefde niet in de eerste plaats voor verliefde mensen. Hij schrijft aan een verdeelde gemeente waarin mensen zich beroemen op kennis, welsprekendheid en geestelijke gaven. Ze vergelijken, rangschikken en wedijveren om 'de beste' gave. Zwakkere gemeentelieden worden vernederd; zelfs tijdens het avondmaal worden sociale verschillen in de verf gezet. Deze hymne over de liefde is essentieel voor Paulus' gedachtengang: een gave is pas werkelijk "geestelijk" wanneer ze dient tot welzijn en opbouw van de hele gemeenschap.

De opbouw van de hoofdstukken 12 tot 14 is veelzeggend:

Hoofdstuk 12: iedereen heeft een gave, maar niemand heeft alle gaven. We hebben elkaar nodig.

Hoofdstuk 13: zonder liefde heeft geen enkele gave waarde.

Hoofdstuk 14: gebruik de gaven zo dat de ander erdoor wordt opgebouwd.

Wanneer u het woord 'liefde' hoort in een kerkelijke context, waaraan denkt u dan spontaan: een gevoel, een houding, een keuze, een concrete daad, ...? Kan het ook betekenis verliezen wanneer het te pas en te onpas wordt gebruikt?

"Streef naar de hoogste gaven" - Korintiërs 12:31

De Korintiërs "ijveren" om gaven waarmee zij zich kunnen onderscheiden; liefde echter is juist niet gericht op vergelijking, concurrentie en status. Dit betekent niet dat Paulus het verlangen naar gaven afwijst: "Jaag de liefde na en streef naar de gaven van de Geest, vooral naar die van profetie (een woord van God brengen: vermaning, bemoeding, lering)." (14:1)

Jaag liefde na: jaag na, achtervolg, streef ernaar, maak er je levensrichting van. Liefde moet je **najagen**; naar gaven mag je hevig **verlangen**. De liefde is dus niet zomaar de "hoogste gave". Paulus noemt haar: "een alles overtreffende weg (12:31 - in het Grieks staat het woord 'hyperbool' / Naardense Bijbel: "streef naar de grootste gaven, en ik toon u nog een weg die dit alles overtreft!)). Alsof Paulus licht ironisch zegt: "Als je denkt de hoogste gaven verkregen te hebben, proficiat! Maar weet je wat, kom dan eens terug, en dan toon ik jullie een weg die dat alles overtreft!

Een weg: levensweg of manier van handelen. Dat levenspad omvat zowel...

- het spreken: "Al spreek ik in de talen van mensen en engelen, maar liefde heb ik niet, - geworden ben ik een galmend stuk brons of een dof-dreunende handtrom." (13:1 - NB)
- het weten en geloven: "En al heb ik de gave van profetie en weet ik alle verborgenheden en al wat er te kennen is, al heb ik al het geloof om bergen te verzetten, maar liefde heb ik niet, ik ben niets. (13:2 - NB)
- geven en offeren: "En al deel ik alles wat van mij is uit, en al geef ik mijn lichaam prijs om mij te laten verbranden, maar liefde heb ik niet, ik ben nergens nuttig voor." (13:3 - NB)

Paulus spreekt duidelijke taal: je kunt veel spreken en gewoon lawaai zijn - zonder liefde wordt zelfs religieuze welsprekendheid geluid zonder betekenis. Je kunt alles weten en geloven, en toch niets zijn. Zelfs geloof dat bergen verzet, kan dor en droog zijn wanneer het niet door liefde wordt geleid. Je kunt alles geven en toch niets winnen - iemand kan zichzelf opofferen en toch niet werkelijk liefhebben.

- Kunt u voorbeelden bedenken van iets wat op zichzelf wel goed is (kennis, geloof, inzet, ...) maar door gebrek aan liefde toch verkeerd uitpakt? Aangezien wij toch gekend zijn als een 'kennis-kerk' misschien ook daarop eens focussen?
- Kun je gelijk hebben en toch liefdeloos handelen? En omgekeerd: kan liefde soms ook betekenen dat je iemand tegensprekt?
- Paulus noemt liefde geen gave, maar een 'weg die alles overtreft'. Wat is het verschil tussen liefde als een bijzondere eigenschap die iemand bezit en liefde als een levensweg die iedereen moet gaan?

Hoe liefde is - verzen 4-7

In veel vertalingen staan bijvoeglijke naamwoorden: "liefde is geduldig, liefde is vriendelijk, ...". In het Grieks gebruikt Paulus echter werkwoorden – woorden die een handeling, een actie aangeven. Liefde is niet alleen een emotie; zij doet iets in concrete relaties. 1 Kor 13:4–8a bevat zestien werkwoordsvormen, dus eigenlijk zou het titeltje kunnen luiden: 'hoe liefde werkt'. Liefde doet iets! Liefde wordt zichtbaar in de manier van om-
3de kwartaal 2026- Studie 7

gaan met mensen. Dat is ook de basiskleur van het woord AGAPE. Het loont de moeite om de nuances van de andere Griekse woorden mee te nemen in de overdenking.

Liefde – AGAPE niet zozeer een emotie of gevoel maar actie... Wat is dan de plaats van emoties en gevoelens?

Probeer van elk kenmerk hieronder na te gaan wat het concreet betekende in de gemeente te Korinthe, hoe het voor ons in onze situatie(s) kan uitzien. Zoek concrete voorbeelden.

En ook: hoe kwamen die aspecten van de liefde tot uiting in Jezus' levenshouding en wat vertelt dit dan concreet over God (want: 'wie mij heeft gezien, heeft de Vader gezien').

Vers 4 - De liefde heeft lange adem: In oudere vertalingen: lankmoedig. Er zijn verschillende nuances: geduld hebben, volhardend zijn, de moed niet verliezen. Tijd nodig hebben en tijd geven aan anderen. Niet te snel en impulsief reageren vanuit gekrenkte trots. Openstaan voor evolutie. -> **Dus alles aanvaarden, alles toelaten?**

Kan geduld ook omslaan in passiviteit?

goedertieren is de liefde: vriendelijk, zachtmoedig, aangenaam, goedgunstig. Ook: welwillend – ook actief het goede zoeken, goeddoen. Ook het vermelden waard: zich nuttig maken – liefde maakt zich nuttig. -> **'liefde maakt zich nuttig': is er ook niet een gevaar dat iemand zichzelf voortdurend wegcijfert?**

niet afgunstig: positief kan het Griekse woord "ijveren" betekenen, maar hier: jaloers of afgunstig zijn, iets willen bezitten omdat een ander het heeft. Liefde maakt van het leven geen concurrentiestrijd. Dat was een groot probleem bij de Korinthiërs (zie vorige studies). Diversiteit is een zegen en kan bijzonder verrijkend zijn. Jaloezie is nefast.

de liefde praat niet, blaast zich niet op: niet opscheppen; niet pronken; zichzelf niet luidruchtig naar voren schuiven. Het woord suggereert nadrukkelijke zelfpresentatie: willen dat anderen onder de indruk zijn. Paulus gebruikt dit woord opvallend vaak in 1 Korintiërs: 4:6, 4:18–19, 5:2, 8:1 en 13:4. Zo zegt hij in 8:1 **"Kennis blaast op, maar liefde bouwt op."** -> **Is er ook zo iets als 'gezonde fierheid'?**

Vers 5 – Liefde gedraagt zich niet grof: onfatsoenlijk, onbehoorlijk. Dit heeft te maken met een houding naar anderen toe: de ander niet onteren of beschamen, iemands gevoel kwetsen. Het Griekse werkwoord ASHEMENO is samengesteld uit 'A' (zonder) en 'SCHEMA': sociale afspraken niet nakomen, niet te plaatsen zijn, sociale of relationele grenzen schenden. In 1 Korintiërs is het heel concreet: sterke gemeenteleden gebruiken hun vrijheid zonder rekening te houden met het geweten van zwakkeren; rijken beschamen armen bij het avondmaal; mensen eisen tijdens de samenkomst hun (eerste) plaats op.

zoekt niet zichzelf: lett.= ze zoekt niet de dingen van zichzelf. Dat betekent niet dat een mens geen eigen behoeften of grenzen mag hebben, of niet mag opkomen voor zichzelf. Paulus bestrijdt wel een levenshouding waarin mijn rechten, voorkeuren en voordeel steeds het uitgangspunt zijn (zie bv. 1 Kor 10:24; 20:33). -> **Mag je voor jezelf opkomen? Zo ja, zijn daar grenzen aan?**

raakt niet beledigd: het Griekse woord dat afgeleid is van het begrip 'scherp' betekent: geprikkeld worden, je laten meeslepen door irritatie, zich beledigd voelen, scherp reageren, tot woede worden aangezet. Paulus bedoelt niet dat liefde nooit verontwaardigd wordt. Jezus kon scherp en boos reageren op hardheid en uitbuiting. Het gaat erom dat liefde zich niet laat regeren door een gekrenkt ego. -> **Waardoor kun je als mens in de maatschappij, of gelovige in de kerk geprikkeld of geïrriteerd raken?**

is geen boekhoudster van het kwaad: van het werkwoord 'tellen', berekenen, toerekenen, in rekening blijven brengen. Maar ook: veronderstellen. Zie, zoek, veronderstel niet overal het kwaad. Let wel, Paulus zegt niet: "Doe alsof er niets gebeurd is." Maar: sluit een ander niet op in oordelen en vooroordelen. Rakel niet alles op.

Vers 6: Liefde is niet verheugd over het onrecht (onrechtvaardigheid, kwaad, wat tegen Gods bedoeling ingaat). Kwaad mag of moet benoemd, geweerd en soms 'bestreden' worden. Maar niet om het even hoe.

maar verheugt zich over waarachtigheid: onze vertalingen hebben vaak 'waarheid'. Bijbelse waarheid is niet zozeer verstandelijk (of: correcte informatie), maar relationeel: goed omgaan met elkaar, betrouwbaar zijn, oprecht zijn, waarachtig zijn. In Johannes 1:14 is de koppeling van twee begrippen betekenisvol. Van Jezus wordt gezegd dat hij **'vol genade en waarheid'** is.

Geloof, hoop en liefde – v. 7-8

Alles verdraagt ze: Het Griekse woord komt van "dak" – een dak leggen. Het kan betekenen: bedekken of beschermen.
3de kwartaal 2026- Studie 7 J.D.

men; verdragen; iets binnenhouden in plaats van het publiek uit te vergroten. Liefde beschermt de ander tegen onnodige publieke ontmaskering. Zij maakt niet van iedere fout een schandaal. Het Hebreeuwse begrip 'bedekken' heeft ook de betekenis 'vergeven / verzoenen'. Dit betekent niet dat misbruik absoluut geheim gehouden moet worden. Dat zou botsen met de liefde voor slachtoffers.

Alles gelooft ze: Dat betekent niet dat liefde goedgegelovig en naïef iedere bewering aanneemt. Het heeft eerder te maken met een positieve ingesteldheid, vertrouwen hebben, krediet geven. Paulus benadrukt dat liefde de ander niet vanuit permanent wantrouwen benadert. Zij blijft ruimte laten voor vertrouwen en verandering.

Alles hoopt ze: hopen, verlangen, verwachtingsvol uitzien. Dit houdt openheid in naar de toekomst. Ook de toekomst van de ander niet afsluiten; geloven dat positieve verandering mogelijk is (METANOÏA)

In alles volhardt ze: lett. 'eronder blijven'. Standhouden, volharden onder druk, niet opgeven, niet weglopen wanneer het moeilijk wordt.

De liefde zal nooit vergaan: lett. ten val komen, falen, mislukken, krachteloos worden. Dit betekent niet dat liefde altijd onmiddellijk het gewenste resultaat oplevert. Jezus heeft lief en wordt toch afgewezen. Paulus bedoelt dat liefde nooit haar blijvende waarde verliest. Profetieën, talen en kennis gaan voorbij (v. 8-9). Liefde behoort al tot Gods toekomstige wereld.

Vers 13: Ons rusten geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de grootste daarvan is de liefde..

Geloof, hoop en liefde.. drie belangrijke elementen. Maar... als je dan toch vergelijkt: liefde is de belangrijkste!

Bespreek samen onderstaande stellingen:

- Geloof zonder liefde kan hard, zelfverzekerd en zelfs gewelddadig worden.
- Hoop zonder liefde kan alleen op mijn eigen redding gericht raken.
- Liefde maakt geloof en hoop relationeel en vruchtbaar.
- Geloof en hoop ontvangen; liefde geeft.
- Geloof zal overgaan in aanschouwen; hoop in vervulling. Maar liefde wordt niet overbodig wanneer Gods toekomst aanbreekt. Zij is wie of wat God was, is en zal zijn. En als 'beeld van God' leeft een gelovige in datzelfde spoor.

Wat vergankelijk is en wat blijft – v. 8-12

⁸De liefde zal nooit vergaan. Profetieën zullen verdwijnen, klanktaal zal verstommen, kennis verloren gaan ⁹want ons kennen schiet tekort en ons profeteren is beperkt. ¹⁰Wanneer het volmaakte komt zal wat beperkt is verdwijnen. ¹¹Toen ik nog een kind was sprak ik als een kind, dacht ik als een kind, redeneerde ik als een kind. Nu ik volwassen ben heb ik al het kinderlijke achter me gelaten. ¹²Nu kijken we nog in een wazige spiegel, maar straks staan we oog in oog. Nu is mijn kennen nog beperkt, maar straks zal ik volledig kennen, zoals ik zelf gekend ben.

Hier neemt Paulus weer de zelfzekerheid en eigendunk van de Korintiërs op de korrel. En misschien horen we dit niet graag, maar het moedigt ook ons aan tot zelfevaluatie. Geen enkele profeet, leraar, theoloog of kerk beschikt over het geheel. De Friekse filosoof Socrates schreef: "Ik weet één ding, en dat is dat ik niets weet," Echte wijsheid begint bij bescheidenheid: wie erkent hoe weinig hij grandioos begrijpt, staat pas echt open om te leren en te groeien. In 8:2 schreef Paulus: "Wie denkt iets te kennen, kent nog niet zoals hij behoort te kennen." Openstaan dus om nog altijd bij te leren! Geestelijke kennis hoort daarom nederig te maken. Wie werkelijk iets van God kent, beseft hoeveel hij nog niet kent.

Paulus spreekt dan over 'het volmaakte'. Het Griekse TELOS betekent zowel einde als doel. TELEIOS (het woord dat Paulus hier gebruikt) heeft verschillende nuances: het voltooide; wat zijn doel heeft bereikt; de uiteindelijke volheid. Echter ook: het volwassen geworden. Dit laatste wordt onderstreept door het beeld dat Paulus daarna gebruikt m.b.t. kind zijn (en blijven) of volwassen zijn (of worden). Paulus zegt niet dat kinderlijke eenvoud verkeerd is. De laatste tijd hoorde ik vaak van medegelovigen: waarom wordt alles zo moeilijk gemaakt? Het beeld gaat echter over onvolledigheid: ons kennen is onvolledig. En dat moeten we beseffen en durven toegeven. Dan kunnen we er ook op vertrouwen dat onze kennis ooit vervolledigd wordt.

- Mogen we als gelovigen en als kerk blij of trots zijn met de kennis die we hebben? En anderzijds: hoe komt het dat het soms zo moeilijk is om te zeggen dat we niet alles weten?
- Waaraan herken je volgens jou geestelijke volwassenheid? En wat bedoelde Jezus dan met 'worden als een kind'?